

„MIRE GONDOLT A KÖLTŐ?” ÉS TE? MIT ÉRZEL?

CSEPELYI ADRIENN RENDHAGYÓ TÁRLATVEZETÉSEI

BEMUTATKOZÁS

1984-ben születtem Fehérgyarmaton. Könyvzenei újságíróként végeztem 2008-ban a Majdnem Híres Rocksuliban. Junior Prima-díjas, Népszabadság-díjas, Hűpátia-médiadíjas kulturális újságíró és publicista vagyok, a Szegénységről Méltósággal Sajtódíj különdíjasa. Számos egyéb online és print lap mellett voltam a Népszabadság munkatársa és a Népszava kulturálisrovatvezetője. 2018 óta a WMN szerzője vagyok, *Popfilter* című műsorom 2017-ben indult a Klubrádióban, 2019 óta podcastként működik a WMN égisze alatt.

Újságíróként kezdetektől a kultúraközvetítést tekintettem a legfőbb feladatomnak, azt, hogy a fontos, értékes, izgalmas műalkotások, programok **ne csak a már eleve érdeklődőket találják meg, de új közönségréteghez is eljuthassanak.**

Már Junior Prima Díjam laudációjában is ezt a tevékenységemet emelték ki, 2019-ben emiatt választottak a Fidelio KULT50 tagjai közé.

**2021 óta tartok
rendhagyó
tárlatvezetéseket,
amelyeken eddig
ezerötszáznál is több
emberhez hoztam
közelebb a kortárs
képzőművészetet és
irodalmat.**

„...úgy beszél populáris témákról, hogy nem válik olcsóvá, nem vicceskedik, nem okoskodik. Kíváncsian boncolgatja a jelenségeket, élvezettel keresgéli a kapcsolódásokat. Közben pedig számos olyan dologra hívja fel a figyelmünket, amelyek mellett általában szó nélkül elmegyünk. És határozottan azt állítja, hogy a populáris kultúra – kultúra. Tetszik, nem tetszik, kultúránk szerves része mindaz, ami az autóversenyek, a rap vagy a „szórakoztató irodalom” világához kapcsolódik.”

(Károlyi Csaba kritikája a Popfilter című műsoromról, Élet és Irodalom, 2017. augusztus 11.)

**„Fiam, rajzolni nem tudni kell,
hanem szeretni.”**

A fenti idézet gimnáziumi rajztanáromtól, **Krutilla József** festőművésztől származik. Életem egyik legfontosabb mondatát azután mondta, hogy látta, mennyire görcsölök egy alma lerajzolásán.

Octavio Paz mexikói költő így ír barátja, **Marcel Duchamp** filozófiájáról:

„Magatartása azt tanítja – bár soha nem vállalta, hogy bármit is tanítana nekünk – hogy a művészi cselekvés célja nem a befejezett mű, hanem a szabadság.

A mű csupán az út és semmi más. Ez a szabadság kétértelmű, vagy inkább feltételes; elveszíthetjük bármikor, mindenekelőtt ha túl komolyan vesszük önmagunkat vagy munkánkat.”

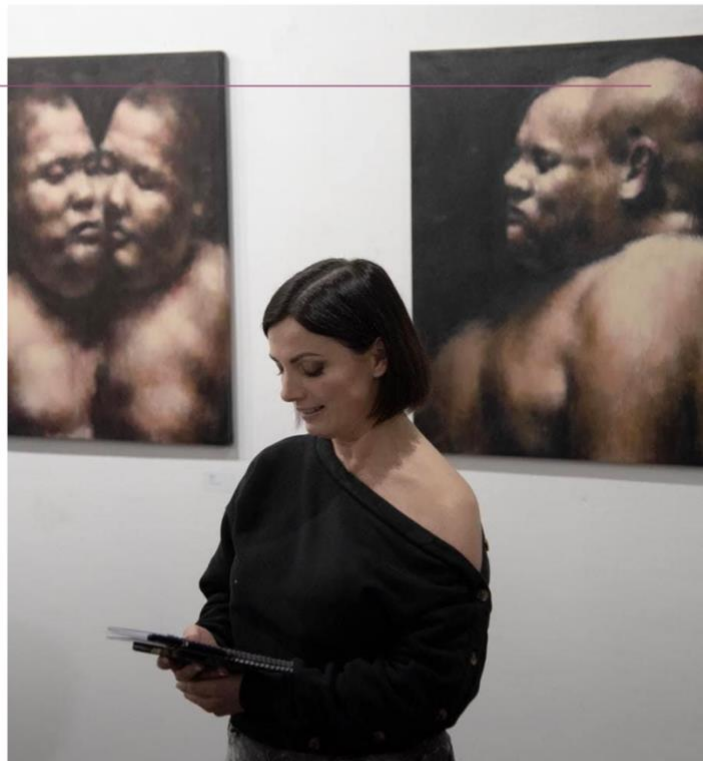
(Paz 1978, p. 100.)

De ha ez így van, vajon nem járna-e ugyanez a szabadság a befogadónak is?

Diszkalkuliásként és **ADHD-sként** mindig komoly nehézséget okozott, hogy bár a tananyagot tudom, értem is az összefüggéseket, a bemagolandó évszámok miatt ezt a jegyem még a humán tárgyak esetében sem mindig tükrözi.

Ráadásul a számonkérések miatt **épp a kapcsolódás vesz el**, hiszen nem kulcsot kaptunk a továbbgondoláshoz, az önálló értelmezéshez, hanem bemagolandó adathalmazokat. Nem engedik, hogy hasson ránk egy vers, egy festmény, egy szobor – hiszen szorongunk, hogy rosszul mondjuk fel a leckét, azt, hogy „mire gondolt a költő”.

Ezzel pedig **az emberek jelentős hányadát egy életre elvágják attól, hogy élvezni tudjon egy kiállítást, vagy önként belépjen egy galériába**. Senki nem akarja „butának” érezni magát ugyanis.

A **Lilith öröksége művészkollektívával közös, *Kinek építettem?* című performanszunk** során (acb Attachment, 2018) Fajgerné Dudás Andrea Júlia, Kusovszky Bea és Oláh Orsolya mosószappanokkal falazta körbe magát, ehhez pedig magyar költőnők témába vágó verseit válogattam és olvastam fel DJ Ren, az ország egyik legismertebb underground női DJ-jének zenei aláfestésével.

Megdöböntett, mennyire alapvető, mély és közös élménye a magyar költőnőknek a bezártság, az elszigetelődés, egyben

megtapasztaltam, milyen zsigeri hatást képes kiváltani a közönségből, ha szöveg, hang és képzőművészeti alkotás kapcsolódik.

E három tapasztalat adta 2021-ben az első szubjektív tárlatvezetésem alapötletét az Esterházy Art Award kiállításán.

Feltettem a kérdést: mi van, ha a kiállítóterben az a fontos, amit mi érzünk és gondolunk a művek láttán, nem az, hogy „mire gondolt a költő”?

A MÓDSZER

- követőim (mintegy 30.000 ember) körében **meghirdetem** a tárlatvezetésem a közösségi médiában
- induláskor megerősítem a megjelenteket abban, hogy **elengedhetik a rossz beidegződéseket, elvárásokat**, gyakran elhangzik Krutilla tanár úr gondolata
- elmondom, mely szerző mely szövegét választottam egy-egy műtárgyhoz, ha kevésbé ismert költő/író, akkor röviden mesélek róla, majd **felolvasom a szöveget**
- szoktam kérdezni: nekik mi jut eszükbe, **bennük milyen érzést kelt** egy-egy mű?
- ha zenei vagy egyéb popkulturális kapcsolódást találtam a műhöz, azt elmesélem, sőt, **a telefonomon lejátszom** az adott dalt, megmutatom a lemezborítót, stb.

- **segítek, hogy komfortosabban mozogjanak a múzeumi térben:** hol guggolva, hol törökülésben olvasok fel, ha egy műtárgy interaktív, bemutatom a működését – esetleg én magam találok ki valamit a jobb megismerésre. (A Ludwig Múzeumban Koós Gábor erdőt ábrázoló hatalmas fametszete közepén, benne a műtárgyban Deva *Fa lenni* című dalát játszottam le a kérésemre ülő és fekvő látogatóknak, meditatív élmény volt számukra a visszajelzések alapján.)
- utólag **a közösségimédia-felületeimen megosztom az elhangzott szövegek listáját**, megnevezem a kötetet, amelyben megtalálják a verseket, novellákat
- betagelem a szerzőt és a kiadót is, hogy **bekövethessék őket a látogatók**, és további köteteket találhassanak
- megosztom **a tárlathoz készített lejátszási listát**, amivel tovább gondolkodnak a témán és új előadásokat ismernek meg

EDDIGI TÁRLATVEZETÉSEIM

- **Esterházy Art Award** (Ludwig Múzeum, 2021, 2022, 2024)
- **Handle With Care** (Ludwig Múzeum, 2023)
- **Cukiság Faktor** (Ludwig Múzeum, 2023)
- **Kisebb világok** (Ludwig Múzeum, 2022)
- **TechnoCool** (Magyar Nemzeti Galéria, 2024)
- **Lépésváltás** (Magyar Nemzeti Galéria, 2024)
- **Fajgerné Dudás Andrea Júlia: Háziasszony katalizátora** (Godot ICA, 2022)
- **Süttő Anikó & Bóka Krisztina: Ahol az értékek találkoznak** (Nádor Galéria, Pécs, 2024)
- **Káli Art Park** (2023, 2024)
- **Anna Mark: Árnyékok és jelek** (Ferenczy Múzeumi Centrum, Szentendre, 2022)
- **Art Market Budapest** (2023)
- **ArtKartell** (2022, 2023)
- **Drafting Futures** (Q Contemporary, 2022)
- **Bálint Norbert László: ECHO** (Hybridart Space, 2024)
- **Babos Zsili Bertalan** (Klebsberg Kultúrkúria, 2024)
- **Silye Juli: Show-up comedy** (Élő Galéria, Művészetek Völgye, 2024)

TAPASZTALATAIM

Bár minden tárlatvezetés más élmény (van, hogy egészen intim, maroknyi emberrel, máskor pedig 100-120 fő is jelen van), vannak általános tapasztalataim – és sok-sok visszajelzésem.

- a résztvevők a szövegek segítségével **sokkal könnyebben tudnak kapcsolódni a műtárgyokhoz** – és viszont: rengeteg üzenetet kapok azzal kapcsolatban, hogy **megvásárolták a nálam látott kötetet az elhangzott versek miatt**
- maguk a művészek is gyakran jelennek meg, számukra is izgalmas a műtárgyak és a szövegek játéka
- **sokan számolnak be nem várt hatásról:** én is sírtam már el magam felolvasás közben, sőt előfordult, hogy együtt szipogtunk a látogatókkal. A *Vigyázat, törékeny!* kiállításban tartott vezetésem után egy másik vezetésemen félrehívott egy hölgy és elmondta: Elina Brotherus meddőségről, vetélésekről szóló megrázó fotósorozata kényelmetlenül érintette, ám amikor felolvastam Falcsik Mari versét mellé, megértette, hogy miért fontos erről beszélni, és hogy ezzel neki a saját életében is dolga van
- **a közösségi média bevonása emberközelivé teszi ezeket az eseményeket**, lehetőséget ad a továbbolvasásra, a művészek követésére és mélyebb megismerésére, segítségével **elérhetőek azok, akik egyébként nem feltétlenül jönnének kortárs kiállításra**
- a képzőművészek, írók, költők (és a kiadók is) hálásak az online megjelenésért és szívesen osztják meg a posztomat
- **a könnyűzene még a tényleg nehezen befogadható műtárgyokhoz, témákhoz is kulcs lehet**
- a szövegek és zenék megfelelő válogatásával magam szabhatom a célcsoportra a tárlatvezetést
- a módszer nemcsak kortárs tárlatokban, sőt nem csupán művészeti múzeumokban működik (tartottam már tárlatvezetést az ausztriai Schloss Hof történelmi kiállításában, de a Postamúzeumban is)

SZAKIRODALOM

Noha a valóságábrázolás szempontjából közelítette a témát, s sorrendet állított fel az egyes művészeti ágak között (amelyben természetesen a festészet áll az élen), már Leonardo da Vinci is felveti, mi történne, ha az ugyanarról a témáról szóló festményt és költeményt ugyanabban a térben „állítanánk ki”.

Ma már tudjuk, mi történne. A **MoMa 2013-as Artist Experience sorozatának Uncontested Spaces: Guerilla Readings** című eseményein Kenneth Goldsmith költő olvasott fel a múzeumi térben. A látogatók 96 százaléka számára ez javította a múzeumi élményt, mélyítette a művek megértését és gondolkodásra készítette őket a műtárgyokról.

A **University of Florida 2017-es kutatása** azt mutatta, hogy azok az olvasócsoportok, amelyek egy-egy konkrét célkitűzéssel kezdtek közös (fel)olvasásokba, kétszer olyan hatékonyan tudták fejleszteni magukat, mint a szerteágazó témákkal foglalkozó olvasócsoportok. Azaz: a megfelelően meghatározott cél (a kortárs művészet/a kiállított műtárgyak jobb megértése, az ahhoz való kapcsolódás) sokkal nagyobb hatékonysággal érhető el a kiscsoportos, vezetett felolvasások segítségével.

A látogatók 96 százaléka számára ez javította a múzeumi élményt, mélyítette a művek megértését és gondolkodásra készítette őket a műtárgyokról.

„A mű magyarázatát mindig abban keresik, aki létrehozta, mintha a fikció többé-kevésbé áttetsző allegóriáján túl végső soron mindig egyetlen személy hangját hallanánk, a szerzőét, aki feltárja »titkait«.”

Roland Barthes. (1996). A szerző halála. In R. Barthes, *A szöveg öröme*. Babarczy Eszter fordítása, Budapest: Osiris. pp. 51.

„A múzeum autoritás, a publikum pedig engedelmes tanítvány. A kiválasztott tárgyakat szakemberek konzerválják, restaurálják, osztályozzák, leírják, értelmezik – azaz sok munkát fektetnek abba, hogy ezek az egyedi tárgyak fennmaradjanak az utókor számára és a jelentésük/jelentőségük is átöröklődjön. A múzeum nem a jelenről a jelennek, hanem a múlttól a jövőnek szól. A kiválasztott tárgyakat a publikum elé engedik – tiszteletteljes szemlélésre, védőüveg mögött, védő korláttal, »fényképezni tilos« jellel és unatkozó teremőrökkel ellátva.”

Horvath, Gizela (2019). KANT ÉS DUCHAMP MINT FORRÁS. In Tánczos Péter (ed.), *Csordultig Duchamp-mal. Tanulmányok a Forrás 100. évfordulójára*. pp. 44-62.

„A valóság nehezen megragadható fogalom, mert nem független tőlünk. A valóság az elménkben létezik.
Szóval tegyük fel magunknak a kérdést: mit látunk a képen?”

David Hockney

(David Hockney & Martin Gayford: *A képek története*, p. 24.
Scolar Kiadó, 2021, ford. Sepső László)

„a festménynek nem kell pusztán retinálisnak vagy vizuálisnak lennie; köze kell, hogy legyen a megértés szürkeállományához, és nem egyedül a vizuálisához”

Marcel Duchamp

Sweeney, J. J. (1958). Interview with Marcel Duchamp. In J. Nelson (szerk.), *Wisdom - Conversation with the Elder Wise Men of Our Day*. New York: W W-NORTON & Co., 89–99.

Ha ezen a ponton visszakanyarodunk Krutilla József tételmondatához, Barthes, Duchamp és Hockney gondolatai nyomán eljutunk a legfőbb kérdéshez:

mi van, ha a befogadáshoz sem elsősorban tudásra van szükségünk, hanem a művek, a művészet és a múzeumi tér szeretetére?

Tapasztalataim szerint, ha a látogató felszabadultan mozog a kiállítótérben, ha nem azt érzi, hogy tőle ott elvárják valamit, ha csak szabadon kapcsolódhat a műtárgyakhoz vagy az elhangzott versekhez – és nem kell mindegyikhez kapcsolódnia, csupán ahhoz, ami valóban megszólítja őt az ő valóságában –, akkor a befogadás magától megtörténik.

A múzeumi tér így szinte terápiás térként is funkcionálhat, ha az elhangzó szövegek közös meghallgatásával együtt gondolkodunk a biztonságos térben olyan dolgokról, amelyekkel a hétköznapi életünkben nehéz szembenéznünk. A látogatók pedig nemcsak keresik a rendhagyó tárlatvezetéseimet (számosan rendszeres visszatérők), de **egy idő után egyedül is bátran mennek kortárs kiállításra, sőt: az elvonulás, elcsendesedés, a mentális gyógyulás tereként gondolnak a múzeumokra.**

A MŰVÉSZEK VISSZAJELZÉSEI

„Alkotóként is izgalmas volt részt vennem Adrienn tárlatvezetésein Köveskálon a Káli Art Inn szoborparkban. Azzal, ahogy gondosan kiválasztott irodalmi szövegeket párosított a kiállított művekhez, teljesen új értelmezési lehetőségeket nyitott meg a szobrok megértésében.

Hálás vagyok az élményért, és azért, mert **a tárlatvezetésen elhangzó szövegek egyike inspirálta egy későbbi kiállításomat.**”

Körei Sándor

„Csepelyi Adrienn-t szívesen hívom tárlatvezetésekre kiállításaimra, mert az én interpretálásomon túl egy másabb, a nézők számára izgalmas, őszinte és aktuális kérdéseket feszeget. Alaposan felkészül a kiállítás anyagából és összekapcsolja irodalommal, rendszeresen olvas fel könyvekből, társadalmi kérdéseket érintve és szépirodalomból is, mindemellett zenei összeállítást is készít, amit könnyen elérhetővé tesz mások számára. **Sokrétűen kapcsolódik és sok embert vonz látásmódja!** Szeretek vele dolgozni és öröm vele lenni, játékos és problémamentes!”

**Fajgerné Dudás
Andrea Júlia**

„»Személyes, oldott, játékos, interaktív, felszabadult, természetes, őszinte...«

»Nem éreztem, hogy bárki feszengene. Végre egy megnyitó, ahol én sem feszültem be! Inkább felszabadított.«

»Messzire ment... de leginkább mélyre.«

»Passzolt is és betalált!«

»Végre nem azt éreztem, hogy azt kell éreznem, hogy egy múzeumban vagyok, ahol viselkedni kell valahogyan!«

– mondták ezt mások, akik ott voltak... Mindezt én is elmondhatom, holott »normális« esetben életem legkínosabb eseménye is lehetett volna, mint kiállítás, akinek nem komfortos a jelenlét, a beszéd, sem a közönség. Ez mégis felszabadítóan hatott rám. Nemcsak reflektál, hanem többek között személyes indítatásból összefonja a kortárs irodalmat az aktuális kiállítással. **A kiállítótér egy végtelen játszótérre alakult.** Megpuhítja a körülményeket és szabad asszociációra buzdít. A fentieket kiegészítve: érzékenyít, informatív, edukáló és intenzív.”

Süttő Anikó

„Nekem nagyon izgalmas és rendhagyó az, hogy a tárlatvezetésekén más művészeti kapcsolódási pontokat is beemelsz, legyen az kortárs irodalom vagy zene. Kifejezetten intim hangulatot hozott létre, amikor fel is olvastad az irodalmi párhuzamokat.

Ezekén a vezetésekén tényleg **azt vettem észre, hogy figyelek és jelen vagyok**, ez annak is köszönhető, hogy közvetlen voltál és a személyes élményeidet is megosztottad.

Ezt azért is emelem ki, mert a művészeti kísérőprogramokra sokszor jellemző, hogy egyirányú, papírról felolvasott, szakzsargonral teli szöveg hangzik el, ami, habár a szakma művelőinek izgalmas lehet, a laikusok számára kevés kapaszkodót nyújt.”

Bóka Krisztina

„Mielőtt felkértem Adrienn-t a kiállítást egyedileg bemutató tárlatvezetésére, előtte több helyen is találkoztam speciális megnyitóival, ahol

simán elporlasztja a művészet és a befogadó közti távolságot.

Az emberben mintha új agyi idegpályáknak csinálna helyet a kortárs irodalom, zene, képzőművészet stb. összefüggéseit elsöprő erővel, meglepő bátorsággal és megnyugtató kiegyensúlyozottsággal mutatja be, néha még az alkotót is meglepő részlet kiemelésével, vagy pont az egésze egy végtelen perspektívából derít rá.”

Babos Zsili Bertalan

„Nem volt kérdés, hogy Adrienn-t kérem fel a galériám megnyitóeseményére, ugyanis az a szenvedély, játékoság és humor, ami őt jellemzi, igazán passzolt a tárlat tematikájához, a kiállítási anyaghoz, hozzám és ami a legfontosabb: közönséghez...”

Adrienn fontos hidat képez a generációs törésvonalak felett azzal, hogy a modern és klasszikus a irányokban is nyitott, tapasztalt és művelt. Minden bizonnyal emiatt is vált széles körben ismertté.

Nem elhanyagolható az a tény, hogy a kiváló elérésű közösségimédia-felületein a rá jellemző friss stílusban kommunikál a kortárs képzőművészetről, ezzel új és új találkozásokat generál. Én magam is sokszor inspirálok Adrienn Instagram-storyjaiból és választok az általa ajánlott programokból.”

Silye Juli

A KÖZÖNSÉG VISSZAJELZÉSEI

59 h. - szerző
Hihetetlenül jó kiállítás, nagyon sok izgalmas alkotással és gondolatébresztő tárlatvezetéssel. Pont a hétvégén említette párom egy szóra, hogy cukisítva lett. Hatásos voltál mert ízig vérig műszaki szak... Köszí mégegyszer! 😊
Válasz Elrejtés

Szuper jó volt a **tárlatvezetés**!!
Köszönöm az elmenyt meg az ajánlást, mert ezt első dolgom lesz beszerezni amint visszaérek budapestre

Válaszolt a történetedre.

Mikor voltunk Boschon, a múltkori **tárlatvezetésed** után pont mondtam is, hogy mennyivel jobb lenne ez, ha itt is te vezetnél körbe. Szóval én köszönöm így utólag is 😂😂😂

ogi 59 h. - szerző
Szerintem ez azt bizonyítja, h van igény a kultúrára, de ezt át kell tudni adni. A közönség szerint Neked ez nagyon jól megy ❤️
Válasz Elrejtés

Aa, köszönöm szépen!

Igazán nincs mit, én köszönöm. Szuper volt a **tárlatvezetés**, laza, de hiteles, pont ahogy szeretem. Szerintem van még egy két jól sikerült fotóm majd átküldöm azokat is. 😊

Bar ez lehet too much info.. de tegnap a világ legbenabb modjan szakítottak velem egy whatsapp uziben es annyira jo volt h ahelyett h hobarogtem volna visszahozott az eletbe a **tárlatvezetésed**. A vegere halalos nyugalommal konstaltam h megis mit gondoltam egy fickorol, aki kategorikusan kijelentette h vele aztan semmilyen muzeumba nem fogok jarkalni plane nem kortarsra es a kortars irodalmat meg verseket vegkepp tartogassam masoknak 😊😊

102 h. - szerző
Köszönjük a tárlatvezetést, inspiráló volt! 💖
Válasz Elrejtés

Kedves Adrienn, szuper volt a LUMU **tárlatvezetés**, köszönet érte s nagyon jó ahogy feloldást adsz a látogatóknak h ne akarják érteni s tudni a kortást hanem érezzék!!

CSEPELYI ADRIENN, 2024

Facebook: @csepelyiadienn
Instagram: @csepelyi_adrienn
TikTok: @acsepelyi

A pályázathoz felhasznált fotókat a Ludwig Múzeum, a Magyar Nemzeti Galéria, a Ferenczy Múzeumi Központ, a Hybridart Space, a Nádor Galéria, az ArtKartell, Csöllei Balázs, illetve a pályázatban szereplő művészek bocsátották a rendelkezésemre. Köszönet érte!